

УДК 81.25

DOI <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2021-10.3>

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СКОРОЧЕНИХ СЛІВ У ГАЗЕТНИХ ТЕКСТАХ

Гайденко Юлія Олексіївна

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри англійської мови гуманітарного спрямування

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

просп. Перемоги, 37, Київ, Україна

Сергєєва Оксана Олексіївна

викладач кафедри англійської мови гуманітарного спрямування

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

просп. Перемоги, 37, Київ, Україна

Тищенко Микола Андрійович

викладач кафедри англійської мови гуманітарного спрямування

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

просп. Перемоги, 37, Київ, Україна

У статті досліджено та описані використання типів лексичних скорочень що зустрічаються в газетних статтях; також описано особливості вживання лексичних скорочень та визначено основні функції, які виконують скорочення у публіцистичному стилі. В статті показано, що скорочені слова та аббревіатури характерні для мови в цілому та для політичного дискурсу зокрема. Вони реалізують принцип мовної економії та відображають словотворчі тенденції. Аббревіатури – одиниці вторинної номінації, співвіднесені зі словом. Вони використовуються з метою залучення уваги і розрахована на те, що адресат знає її комунікативне призначення і політико-культурне значення. В статті описано, що політичний дискурс є середовищем актуалізації додаткових значень аббревіатур. Аббревіатури є національно-культурно маркованими мовними одиницями. У них відбивається національно-культурна специфіка позначуваних аббревіатурами реалій, яка характеризується в мікро- і макро- контекстах. Аббревіатури та скорочувані слова не тільки зберігають традиції античної аббревіації, але і розвиваються, відображаючи сучасні словотворчі тенденції. Найбільш частотними аббревіатурами є ініціальні. З'ясування окремих закономірностей розвитку та функціонування аббревіатур сприяє встановленню загальних закономірностей розвитку лексики мови. Сучасна інформаційна перенасиченість суспільного життя вимагає від суспільства пошуку шляхів стислого викладу подій та опису явищ, у тому числі і через створення нових номінативних одиниць-інформаційних за змістом та спрощених за формою мовних знаків. Тенденція до підвищення інформативної цінності мовного повідомлення є одним з важливих факторів розвитку мови як соціального явища. Вирішення поставлених завдань зумовило необхідність звернення до аналізу робіт з питань аббревіації та скорочуваних слів. Але більшість лексичних новоутворень з ряду причин виявляються громіздкими і незручними в користуванні. Скорочення дозволяють дати цим новим назвам і позначенням набути більш короткої, компресивної форми при повному збереженні значення даних лексичних одиниць, економлячи час надходження інформації адресату. Ми дійшли до висновку, що сучасні англійські аббревіатури впливають на політичний дискурс інших лінгвокультурних спільнот.

***Ключові слова:** скорочувані слова, скорочення, аббревіатура, аббревіація, дискурс, акроніми, лексичні одиниці.*

Постановка проблеми в загальному вигляді та обґрунтування її актуальності.

Скорочені слова впевнено увійшли в сучасні мови, вони становлять значну частину словникового складу, проникаючи практично в усі пласти лексики та широко застосовуються

як в усному, так і, особливо, в писемному мовленні.

Скорочені слова та аббревіатури характерні для мови в цілому та для політичного дискурсу зокрема. Вони реалізують принцип мовної економії та відображають словотворчі тенденції.

Абревіатури – одиниці вторинної номінації, співвіднесені зі словом. Вони використовуються з метою залучення уваги і розрахована на те, що адресат знає її комунікативне призначення і політико-культурне значення. Політичний дискурс є середовищем актуалізації додаткових значень абревіатур. Абревіатури є національно-культурно маркованими мовними одиницями. У них відбивається національно-культурна специфіка позначуваних абревіатурами реалій, яка характеризується в мікро- і макро- контекстах. Абревіатури не тільки зберігають традиції античної абревіації, але і розвиваються, відображаючи сучасні словотворчі тенденції. Найбільш частотними абревіатурами є ініціальні. Сучасні англійські абревіатури впливають на політичний дискурс інших лінгвокультурних спільнот.

Актуальність дослідження зумовлена значною кількістю скорочень у всіх мовних стилях, а також розвинутою системою моделей абревіації у сучасних європейських мовах.

Детальний аналіз особливостей скорочень у сучасній англійській мові допомагає виявити основні труднощі їх тлумачення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми скорочених лексичних одиниць як специфічного мовного явища привертала увагу багатьох вчених, а саме: В.Н. Ричкова, О.М. Медвідя, О.В. Палюха, С.М. Єнікєєвої, Л.М. Чумака, О.Л. Ільєнко та І.А. Каменевої та інших.

Незважаючи на те, що абревіація не завжди називається серед продуктивних способів словотвору, усі мовознавці, які досліджували цю проблему, визнають факт її наявності і поширеності у мові.

Формулювання мети і завдань статті. **Мета** дослідження – дослідити особливості використання скорочених слів у газетних текстах. Для досягнення поставленої мети необхідно виконати наступні **завдання**:

1) проаналізувати використання типів лексичних скорочень що зустрічаються в газетних статтях;

2) описати особливості вживання лексичних скорочень;

3) визначити основні функції, які виконують скорочення у публіцистичному стилі.

Об'єктом дослідження є скорочені слова, що вживаються у публіцистичному стилі. **Предметом дослідження** є особливості їх функціонування у мовленні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Необхідність дослідження структурних типів абревіатур зумовлена тим, що способи скорочення слів надзвичайно різноманітні і набува-

ють різних форм: від ініціала до відрізків слів різної довжини та різних афіксів, а від цього залежить, наскільки утворена абревіатура може бути відтвореною [1].

Аналіз структурних типів скорочень та їх субститутивів свідчить, що структура скорочення визначається структурою вихідної одиниці. У дослідженні скорочень ми зважали на такі основні фактори:

– формальну структуру, тобто ступінь скорочення відносно вихідної одиниці (до букви, до складу, до частини слова) з подальшою структурною класифікацією;

– функціонування скорочень в реченні, наявність граматичних ознак;

– фонетичну структуру, функціонування абревіатури в мовленні як слова.

Враховуючи ці фактори, ми розбили виділені абревіатури на три основні групи:

1) ініціальні абревіатури: (алфабетизми та акроніми);

2) усічені слова: (афереза, синкопа, апокопа);

3) змішаний тип графічних скорочень (контракти та поєднання букв та символів).

Акроніми становлять 73% (365 з 500) від виділених нами скорочень. У переважній більшості акроніми пишуться з великої літери, без крапок між ними і, на перший погляд, можуть трактуватися як власні назви. Хоча цілком можливо, що таке написання вживається для того, щоб відрізнити їх від інших скорочень, чи, можливо, від інших повнозначних слів, які можуть співпадати з акронімами за формою. Наприклад, у аналізованих текстах ми зустріли абревіатури *CAP* і *cap*. Капіталізований акронім *CAP* – є скороченою формою словосполучення *Civil Air Patrol*. Скорочення *cap* – форма вживання іменників *capsule* (ампула з наркотиком) та *captain* (капітан).

Аналогічним може бути пояснення вживання написання великими і малими літерами акроніми *CAM* – *computer aided manufacturing* та *cam* – *camera*. У газеті *the Financial Times*, ми виявили написання акроніма *Nato* у формі, що відрізняється від загальноприйнятої і наведеної у словниках – *NATO*. Більш того, така форма вживається у двох різних статтях різних авторів.

Ми виявили лише 13 абревіатур, що пишуться через крапку. Серед них цікавим видається приклад *G.I. Joe: Siena Miller wore a piece for the Jimmy Kimmel Live! show and the G.I. Joe premiere* [4]. Цей акронім вживається у англійській мові на позначення товарного знаку іграшок для хлопчиків. Здебільшого це фігурки солдатиків та іграшкової військової техніки. Детальніший аналіз утворення

акроніма показує, що абрєвіатура GI, написана без крапок, вживається для передачі звуко-буквенної абрєвіатури G.I.Joe, що означає «солдат» – скорочення від Government Issue – “державне майно”. Це слово набуло широкого вжитку під час другої світової війни і в сучасній англійській мові вживається також як дієслово:

G.I. Joe – нести службу, наприклад, *to G.I. the floor* – дряпати підлогу. Крім того, ми виявили різне написання назви *Environment Protection Agency: EPA* у газеті *the Financial Times* та *E. P. A. The Guardian*.

Абрєвіації, здебільшого, підлягають багатоконпонентні терміни [2], наприклад, *EBRD – European Bank for Reconstruction and Development*, *MFTS – Medium Term Financial Strategy*. Як бачимо, абрєвіатури у газетних публікаціях вживаються значно частіше, ніж словосполучення, що є основою для їх творення. Літерні скорочення, іноді, зазнають графічних змін, набуваючи вигляду звичайної лексичної одиниці. Прикладом такої трансформації може слугувати абрєвіатура *FTSE (Financial Times Stock Exchange)* була згодом перетворена у *Footsie: Since 1982 IG Index has offered the chance to bet on financial markets, too – the FTSE 100, or “Footsee” index, for example* (The Economist).

Приклади усічень менш численні і становлять лише 4% від усіх виявлених нами скорочень:

The company is out of sync now... – апокопа
AdMob – апокопа
libs -liberal;
dept – department;
nukes nuclear – weapons;
eco – ecological;
Intel – international telecommunication;
Fed – federal.

Синкопа також часто вживається для скорочення слів:

ctr – centre;
fwd – forward;
jr – junior;
shgt – shortage;
rqs – requirements;
ppd – prepaid.

Змішаний тип скорочень переважає над усіченнями і становить 13 відсотків від усіх скорочень, які ми виділили. Прикладом таких скорочень можна назвати:

ALGOL (Algorithmic Language);
ATM machine (automated teller machine);
E-mail (Electronic mail) ;
M-way (Motorway);
X-rays – рентгенівські промені.
iPhone – intelligent telephone
iTune – intrinsic tune.

Лексичні абрєвіатури увійшли до словникового складу мови, оскільки, вони функціонують в мовленні поруч з іншими словами і включаються в тлумачні словники з позначкою «abbr.». На користь скорочень як повноправних одиниць словника свідчить і той факт, що вони подаються не в додатку до словника, а в основному тексті, в алфавітному порядку разом з іншими словами. Слід зауважити, проте, що не всі скорочення входять до словникового складу мови, а тільки ті, що є загальноновизнаними і широко використовуються не лише в текстах, але і в усному мовленні та служать базою для утворення нових слів [3].

Акроніми переважають серед інших типів скорочень у публіцистичному стилі, в той час як усічення вживаються здебільшого у розмовній мові та художній літературі.

Спільність акронімів та усічення в плані вираження проявляється у зменшенні (скороченні) звукового складу слова чи словосполучення. У плані змісту спільність виявляється у співвіднесеності скорочення з повним словом чи словосполученням, що позначають той самий концепт чи денотат, що й усічення.

Однак, між явищами акронімії та усічення існують відмінності, що лежать у сфері співвідношень між скороченням та його прототипом.

Фонетичні відмінності між усіченим словом і його повним найменуванням зводяться до зменшення числа звуків або складів у слові. Частина, що залишилася, легко розпізнається носіями мови, як наприклад, у назві фірми *Borsodchem*. Співвідношення ініціальної абрєвіатури з прототипом носить інший характер. Утворення акроніма призводить не до скорочення, а до повної зміни звукової форми слова чи словосполучення,

Отже, вживання абрєвіатур у газетних статтях, з одного боку, сприяє економії місця на шпальтах газети, а з іншого боку, абрєвіатури часто є засобом привернути увагу читача, якому цікаво, що ж вона означає. Щодо думки деяких авторів про те, що вживання абрєвіатур може ускладнювати розуміння тексту, можемо зауважити, що в одному матеріалі рідко зустрічається більше двох абрєвіатур і їх значення легко зрозуміти з тексту.

Як показав наш аналіз, що базується на матеріалі електронних та друкованих англійських газет і журналів (500 абрєвіатур), можна виокремити такі типи досліджуваних одиниць:

1. *Конвенціональні, загальновідомі абрєвіатури*, трактування яких не представляє труднощів для читача. Їх референти легко відновлюються, а самі абрєвіатури замінили первинні

найменування, стали загальноновживаними елементами лексичної системи мови. Такі аббревіатури становлять значну частку досліджуваних одиниць. Вони, як правило, називають «постійних» актантів соціально-політичної та міжнародної арени. До них відносимо назви країн, спільнот, партій, урядових організацій такі як:

UNESCO – United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization;

EU – European Union,;

US – United States;

UK – United Kingdom;

NATO – North Atlantic Treaty Organization;

IBM – International Business Machines Corp.;

PM – Prime-Minister;

MP – Member of Parliament

2. *Напівконвенціональні скорочення.* Серед них часто використовуються назви приватних установ, політичних організацій, промислових організацій, а також назва будь-якої організації, що складається з кількох слів, наприклад:

CNRL – Canadian Natural Resources Ltd.;

CEPA – Canadian Environmental Protection Agency;

CT – Canada Trust.

Окремо хочемо зупинитися на способі представлення повної назви у газетних статтях. Ми не будемо зупинятися на конвенціональних (загальновідомих) скорочених назвах, які, як ми зазначали вище, не потребують розшифрування. Щодо напівконвенціональних скорочень, ми виокремили два способи представлення у тексті повної назви:

1) У заголовку чи підзаголовку вживається скорочення, а у тексті при першому ж згадуванні подається повна назва. На відміну від текстів, скажімо, наукового стилю, в газетних статтях, які ми вивчали, після повної назви скорочена назва не подається в дужках.

Таке представлення і розшифровує скорочення і допомагає уникнути невірного трактування, якщо акронім вживається на позначення кількох різних повних назв. Наприклад, у заголовку *IPO is the largest for US this year* є акронім [8]. Словник дає кілька варіантів розшифрування акроніма: *IPO 1) – Internet Providers Organization; 2) Initial Public Offering.*

У першому реченні статті знаходимо розшифрування акроніма: *Shanda Games, China's online gaming group has priced its Nasdaq share offering at the top of the range, raising \$1.04 bn in the US's largest initial public offering this year.* Така форма подачі матеріалу запобігає неправильному тлумаченню акроніма [5].

Крім того, у цьому ж реченні зустрічаємо ще три різні види скорочень: графічне \$, синкопу

bn та акронім *US*. Так у досліджуваних матеріалах пояснювалися назви *CIC – China Investment Corporation, LDP – Liberal Democratic Party, DPJ – Democratic party of Japan.*

2) Спочатку в тексті подається повна назва, а далі по тексту вона вживається у скороченому вигляді.

Слід зауважити, що в переважній більшості випадків ці скорочення були однаковими.

У одній з публікацій, однак, ми зустріли неоднакове скорочення назви. Серед переліку фінансових установ Канади на початку тексту подається повна назва *Toronto Dominion Bank*. Далі у тексті ця назва представлена у формі акроніма *TDB*, де ця назва зазнала ще й синтаксичного скорочення – слово *Bank* автор опустив, оскільки, у реченні це слово може опуститися без спотворення змісту висловлювання:

RBC and TD are two of only six banks worldwide that still enjoy a Moody's triple-A credit rating. Щодо назви *RBC* – тут, вочевидь, таке скорочення не вживається через позицію слова *Bank* у словосполученні [6].

Особливістю аббревіатур, як ми зазначали вище, є їх тісний зв'язок з вихідною одиницею (словом чи словосполученням). Як субститути повних назв, скорочення виступають тими самими членами речення, набувають ознак тієї частини мови, до якої належать скорочені слова.

Серед найбільш поширених акронімів можна виділити *EU* та *US*. Вони вживаються як скорочені позначення словосполучень *European Union* та *the United States*.

У текстах вони можуть функціонувати у ролі означень, а також у формі присвійного відмінка, наприклад: *EU-comission, EU Council, non-US countries, NH-hotels, EU's*. Загальні назви вживаються у формі множини: *CDs. IPOs: Korea also have a strong IPOs.*

Абревіатури можуть брати участь у подальших словотвірних процесах, наприклад, ставати базою для афіксації: *CEOcracy – CEO+cracy*. Цей акронім позначає номен політичної та економічної еліти країни (*CEO – Chief Executive Officer*)

Серед виділених скорочень зустрічаються і скорочення, доповнені суфіксами *-ie* та *-y*. І хоч поза текстами публіцистичного стилю вживання цих суфіксів обмежене переважно іменами та зменшено-пестливими назвами, вони включаються і в дериваційне словотворення інших слів. Наприклад, поєднання усічення і суфіксації можна прослідкувати в словах: *tobacco-baccy, umbrella-brolly, Australian-Aussie/Aussey, handkerchief-hankie/hanky, vegetarian-veg(g)ie, goalkeeper-goalie, underwear-undiesta*

інші. Ми не зустріли жодного випадку вживання цих одиниць без суфіксів, що дає підстави зробити висновок про те, що за такого способу словотвору скорочений варіант без суфіксації не має самостійного значення і в мові не вживається.

Серед виділених нами 500 скорочень 80% є скороченими іменниковими фразами, незначна частина представлена прикметниковими фразами, наприклад, GRAS (Generally Recognized as Safe) – офіційне маркування США на ліках та продуктах харчування. *TOW – Tube launched, Optically tracked, and Wire guided.*

Цей акронім останнім часом набув значного поширення у мові і функціонує у мові як іменник *toy* – протитанкова ракета, якою керують із застосуванням оптичних засобів слідкування.

Though hard he tried to be YAVIS, he failed. Акронім *YAVIS* – *young, attractive, verbal, intelligent, successful* скорочена форма прикметника, яку не часто зустрічаємо у англійській мові [7].

Акроніми можна вважати структурно-стилістичними еквівалентами словосполучень, які отримали право переважної циркуляції, а словосполучення слугують лише як засіб тлумачення значення аббревіатури. Скорочені варіанти – субститути опорних словосполучень з

такою самою предметною співвіднесеністю, їх стилістичні синоніми.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Аналіз матеріалів газет The Guardian, The Financial Times свідчить про значущість аббревіатур в мові загалом, і в політичному дискурсі зокрема. Словоскорочення є особливо значущими в ролі формантів інформаційного потоку завдяки своїй особливій знаковій природі. Найчастіше вживаються буквені ініціальні аббревіатури та акроніми.

Усичення і комбінований тип аббревіатур зустрічаються рідше. Аббревіатурам притаманна стислість, лаконічність форми та компресія, що і пояснює високу частотність їх вживання в сучасних газетах.

Переважання двох, трьох або чотири буквених ініціальних аббревіатур пояснюється прагненням до моносилабізмів, милозвучності і семантичної конденсації, а також реалізації екстралінгвістичних чинників, таких як: економія місця і часу, швидкість передачі інформації, привернення уваги. Подальші перспективи дослідження планується спрямувати на дослідженні використання скорочуваних слів в комп'ютерній мережі та зробити порівняльний опис їх використань з публіцистичним стилем.

ЛІТЕРАТУРА

1. Cannon G. Historical Change and English Word-Formation: Recent Vocabulary items. New York, USA. 1986. 340 p.
2. Halliday M.A. K., Teubert Wolfgang, Yallop Colin, Čermáková Anna. Lexicology and Corpus Linguistics: An Introduction. London, Great Britain. 2004. 460 p.
3. Pliencko O.L., Kamienieva I.A., Moshtagh Ye.S. English Lexicology. Kharkiv, Ukraine: Publishing House I. Ivanchenka. 2020. 218 p.
4. The Guardian. The dark place. weekly (№ 4), 203 (The Guardian Media Group). 2020. 64 p.
5. The Guardian. G.I. Joe: Siena Miller wore a piece for the Jimmy Kimmel Live. weekly (№ 4), 203 (The Guardian Media Group). 2020. 64 p.
6. Times, T. F. Top Facebook staff. № 40425. 2020. 98 p.
7. Times, T. F. FT Weekend. № 40425. 2020. 98 p.
8. Times, T. F. IPO is the largest for US this year. № 40425. 2020. 98 p.

REFERENCES

1. Cannon, G. (1986). Historical Change and English Word-Formation: Recent Vocabulary items. New York, USA: Author.
2. Halliday, M.A. K., Teubert Wolfgang, Yallop Colin, Čermáková Anna. (2004). Lexicology and Corpus Linguistics: An Introduction. London, Great Britain: Author.
3. Pliencko, O.L., Kamienieva, I.A., Moshtagh, Ye.S. (2020). English Lexicology. Kharkiv, Ukraine: Publishing House I. Ivanchenka.
4. The Guardian. (2020, July 10). The dark place. weekly (№ 4), 203 (The Guardian Media Group), 64.
5. The Guardian. (2020, July 10). G.I. Joe: Siena Miller wore a piece for the Jimmy Kimmel Live. Weekly (№ 4), 203 (The Guardian Media Group), 64.
6. Times, T. F. (2020, June 13-14). Top Facebook staff. № 40425, p. 98.
7. Times, T. F. (2020, June 13-14). FT Weekend. № 40425, p. 98.
8. Times, T. F. (2020, June 13-14). IPO is the largest for US this year. №40425, p. 98.

FEATURES OF FUNCTIONING OF ABBREVIATED WORDS IN NEWSPAPER TEXTS

Haidenko Yuliia Oleksiivna

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department of English language for Humanities
National Technical University of Ukraine
"Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"
34, Peremohy ave., Kyiv, Ukraine*

Serheieva Oksana Oleksiivna

*Teacher at the Department of English language for Humanities
National Technical University of Ukraine
"Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"
34, Peremohy ave., Kyiv, Ukraine*

Tyshenko Mykola Andpiyovych

*Teacher at the Department of English language for Humanities
National Technical University of Ukraine
"Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"
34, Peremohy ave., Kyiv, Ukraine*

The article investigates and describes the use of types of lexical abbreviations found in newspaper articles; also features of use of lexical reductions are described and the basic functions which carry out reductions in journalistic style are defined. The article shows that abbreviated words and abbreviations are characteristic of language in general and of political discourse in particular. They implement the principle of language economy and reflect word-formation tendencies. Abbreviations are units of secondary nomination associated with the word. They are used to attract attention and are designed so that the recipient knows its communication and political and cultural significance. The article describes that political discourse is an environment for updating additional meanings of abbreviations. Abbreviations are nationally and culturally marked language units. They reflect the national and cultural specificity of the realities denoted by abbreviations, which is characterized in micro- and macro-contexts. Abbreviations and abbreviated words not only preserve the traditions of ancient abbreviations, but also evolve, reflecting modern word-formation trends. The most common abbreviations are initial. Clarification of individual patterns of development and functioning of abbreviations contributes to the establishment of general patterns of development of language vocabulary. Modern information oversaturation of public life requires society to find ways to summarize events and describe phenomena, including through the creation of new nominative units, information in content and simplified in the form of language signs. The tendency to increase the informative value of the language message is one of the important factors in the development of language as a social phenomenon. The solution of the set tasks made it necessary to turn to the analysis of works on the issues of abbreviations and abbreviated words. But most lexical neoplasms for a number of reasons are cumbersome and inconvenient to use. Abbreviations allow these new names and designations to take on a shorter, more compressible form while fully preserving the meaning of these lexical items, saving time for information to the recipient. We have come to the conclusion that modern English-language abbreviations influence the political discourse of other link-cultural communities.

Key words: *abbreviated words, abbreviations, discourse, acronyms, lexical items.*